

CAPITOLUL I

MAI PRESUS DE TOATE

În românește de Dorina Tulpan

Editura Vivaldi

2016

*Mai presus de toate,
Fii ție însuși credincios, de-aici
Urmând, precum urmează noaptea zilei,
Că n-ai să poți fi prefăcut cu nime.*
Shakespeare, Hamlet (I, 3)¹

CAPITOLUL 1

Către sfârșitul primăverii războiul începu cu adevărat și în oraș, oamenii care se plimbau pe esplanadă, puteau auzi tunurile.

Într-un fel se simțeau parcă ușurați. Spuneau: „*Sitzkrieg-ul*² a luat în cele din urmă sfârșit”.

Se plimbau sub soarele arzător, așteptau vești despre victorie și ascultau tunurile. Nu se auzeau prea tare pentru că erau departe, dincolo de Canal, pe continent. Dar când briza răco-roasă bătea dinspre mare, aducea cu ea bubuitul înfundat al obuzelor, iar oamenii spuneau: „Auzi? Acum o încasează!”

Uneori, când sunetul era doar o bubuitură izolată, aerul vibra ca și cum cineva ar fi lovit într-o toabă uriașă. Alteori sunetele se contopeau într-un vuiet prelung, nedeșlușit, ca urlatul unui câine.

Cu toate acestea cei care își petreceau vacanța la mare se plimbau bucuroși de vremea neobișnuit de frumoasă, își făceau promenada de-a lungul esplanadei pavată cu lespezi de piatră, respirând adânc mirosul de alge și de apă sărată a mării. Se opreau doar din când în când și spuneau:

— Ascultă! Auzi? Tunurile!

— Da. În sfârșit, acum o încasează.

Ascultau pe jumătate neliniștiți pentru că, la urma-urmei,

¹Trad Leon Levițchi și Dan Duțescu, EPLU, 1964.

²Sitzkrieg - război de poziție. (N. trad.).

era război, și pe jumătate mulțumiți că acum toată încordarea nervoasă a așteptării luase sfârșit. Dar erau plini de încredere în băieții de pe front și în armatele aliate, și apoi bubuiturile erau prea vagi și îndepărtate pentru a fi însemnat un pericol real.

În mod ciudat se simțeau chiar mândri când auzeau canoada îndepărtată. Era ca și când faptul de a asculta tunurile le îngăduia și lor să aibă un rol minuscul, dar de o oarecare importanță, în acest război; ca și când prin simplul fapt de a asculta, își slujeau și ei într-un fel patria.

Vremea era minunată pentru plimbare. Uneori oamenii o porneau afară din oraș, urcând până sus pe faleza stâncoasă. Acolo, la înălțimea care domina Canalul, vuietul vântului se întetea, ca o muzică grandioasă. Bătea necontenit, culcând la pământ firele de iarbă și suprafețele unduioase reflectau albastrul cerului. Dedesubt, în golfuri și golfulețe, valurile se rostogoleau rar ca într-un film rulat cu încetinitorul.

Tunurile se auzeau mai clar acolo sus. Numai faptul că te așezai sau te întindeai pe iarbă îți dădea o vagă senzație că ieși parte la război.

De la o vreme se auzeau mai clar până și în oraș, iar unii din vilegiaturiști se hotărâra să plece. Din acel moment, pentru localnici prezența îndelungată a soarelui pe cer începu să fie socotită o risipă a naturii, ca o recoltă suplimentară într-un sezon supraabundent de fructe sau ca un formidabil banc de scrumbii când fiecare vas de pescuit a prins atâta pește încât nimeni nu putea vinde nimic pe piața suprasaturată. Căci în acest orașel vremea frumoasă era o afacere.

Dacă n-ar fi fost război localitatea ar fi fost ticsită: toate pensiunile, toate hotelurile... chiar și Channel Hotel care era cel mai scump. Aceasta era singura modalitate de a face bani... să umpli totul până la refuz cât ținea vremea frumoasă..

Ei spuneau:

— La urma-urmei, în cazul cel mai bun nu este decât un sezon scurt și trebuie să faci tot ceea ce poți pentru a o scoate la capăt în timpul iernii.

Acum, în sfârșit, aveau vreme frumoasă; cu toate acestea localitatea se golea văzând cu ochii. Nu cârteau prea mult împotriva războiului, ci mai curând împotriva vremii. N-ar fi fost nici pe jumătate atât de rău, spuneau ei, dacă cel puțin ar fi plouat. Doreau din toată inima să plouă, să nu aibă sentimentul că o vreme atât de însorită se irosește în zadar.

Dar încercau să nu se plângă. La urma-urmei era război. Trebuie să fii gata a-ți face datoria, fără să te plângi... acum în sfârșit, războiul începuse cu adevărat și puteai auzi tunurile.

Acum se auzeau foarte clar, mai ales noaptea când camuflajul cufunda orașul în liniște și nemișcare. Totul părea mort. După cină oamenii ieșeau să facă o scurtă plimbare și când se întorceau la bar pentru un ultim pahar înainte de culcare spuneau că e curios ce limpede se auzeau tunurile noaptea.

Ascultau emisiunile de la BBC și discutau diverse tactici. De data aceasta nu este Polonia nici Norvegia. Germania avea în față o armată adevărată și va primi o lovitură mortală. Generalii francezi sunt cei mai buni din lume. Hitler a făcut, în sfârșit, o mare greșală. După felul în care trag tunurile înseamnă că-i dăm de furcă.

Nimănui nu-i trecea prin gând că s-ar putea să fie invers, nici când bubuitul tunurilor se auzi mai aproape și nici măcar atunci când, în timpul nopții, se auzea chiar când te aflai în casă. Nu mai era nevoie să te duci pe esplanadă sau sus pe faleza stâncoasă. Întins pe pat puteai auzi șuieratul puternic al vântului, vuietul valurilor care se izbeau de țărm — clar și bubuitul înfundat al tunurilor. Geamurile zăgăneau. Uneori puteai desluși chiar și obuzele care zburau prin aer.

Se auzea mai întâi o detunătură și apoi un șuierat prelung, ca un oftat sau ca vuietul unui metrou alergând în depărtare. Șuieratul dura treizeci, patruzeci, cincizeci de secunde... și apoi un brum! Sunetul se stingea în aer. De cele mai multe ori explozia proiectilului era mai puternică decât bubuitul.

Către sfârșitul lunii mai începură să se vadă fulgerele exploziilor. Spre sud-est cerul era brăzdat de lumini iar uneori devenea incandescent. Cu fiecare noapte ce trecea vâlvătaia

se muta din ce în ce spre vest. Situația era confuză. În barul hotelului Channel lumea asculta cu interes radioul, mai ales emisiunile BBC-ului, dar asta nu făcea cu nimic lucrurile mai clare. Când se terminau știrile, spuneau: „Ei bine, nu te puteai aștepta ca BBC-ul să transmită informații care ar trăda planurile noastre dușmanului, nu-i așa?”

Totul era din ce în ce mai confuz până în ziua în care Churchill a vorbit despre bătălia pentru închiderea breșei pe frontul din Belgia. Asta a clarificat oarecum lucrurile. Germanii făcuseră o breșă mare în linia frontului ca o pungă. Dacă o reprezentai grafic, îți puteai da seama cât este de simplu și tot ceea ce trebuia să facem noi era să apăsăm pe gâtul pungii de la nord, urmărind ca francezii să facă același lucru la sud. Oricine înțelegea asta. Se întrebau cum au putut fi nemții atât de naivi încât să se vâre într-o astfel de situație.

Dar nu trecu mult și nimeni nu mai pomeni despre închiderea breșei așa cum nimeni nu mai spunea că Hitler a pierdut trenul.

Tunurile bubuiau în continuare și geamurile zăngăneau zi și noapte. Luminile scăpărau spre sud-est, spre sud și în cele din urmă spre sud-vest.

Războiul înainta treptat de-a lungul Canalului și fiecare privea neputincios. Ceva anume părea a nu fi în regulă. Era ca și cum esplanada ar fi fost o tribună, războiul însuși ar fi defilat sub ochii tăi... iar tu nu puteai face nimic pentru a da o mână de ajutor.

Tunurile se auzeau toată ziua și toată noaptea; dar nimeni nu mai spunea: „Acum o încasează!” Pentru că, în sfârșit, au început să se gândească la faptul că ar putea să fie și altfel. Era foarte posibil ca ploaia de obuze să cadă și asupra lor. Și pentru prima oară și-au dat seama ce înseamnă o explozie, șuieratul proiectilelor și trupurile sfărțecate.

Cu excepția câtorva, toți vizitatorii care mai rămăseseră împachetară și plecară. Era insuportabil să stai toată ziua tolănit sub soarele strălucitor în timp ce tunurile îți reaminteau acele oribile lucruri ce se petreceau aproape sub ochii tăi. Armata britanică era practic masacrată în timp ce tu stăteai și

priveai. Căci acum era limpede că nu aripa dreaptă a nemților era încercuită, ci armata britanică.

Apoi posturile de radio B.B.C. comunicară știrea că regele Belgiei s-a predat și a lăsat flancul deschis. Belgianii renunțaseră la luptă. Francezii renunțaseră și ei. Nu mai rămăsese decât armata britanică, încercuită de forțe mult superioare. Nemții ocupaseră Calais-ul și se aflau la câteva mile de Dunkerque. Ostașii britanici se luptau acum pentru a-și salva viața.

Și atunci războiul deveni un lucru îngrozitor. Oamenii se cutremurau când auzeau tunurile. Era groaznic să te gândești la nesfârșita ploaie de obuze care se revărsa asupra trupelor îngrămădite ale armatei britanice.

În timpul nopții zgomotele erau o tortură. Uneori geamurile zburau în țandări din cauza bubuiturilor. Însemna că navele de război erau în plină acțiune. Flota încerca să oprească înaintarea armatei germane.

Noaptea izbucneau fulgere de lumină și pale de flăcări se profilau pe cer. În timpul zilei escadrile de avioane treceau vuind în zbor pe deasupra țărmului stâncos. Se îndepărtau cu cea mai mare viteză și oamenii știau că se grăbesc să ajute la redresarea flancului stâng. Avioanele țâșneau într-acolo și se întorceau. Cu încărcătura lor de bombe zburau deasupra Canalului într-un du-te-vino fără sfârșit, încât se părea că atât oamenii cât și mașinile se vor prăbuși de epuizare.

Și atunci, vremea frumoasă luă sfârșit și totul se învălui în ceață. Ultimii vizitatori plecară cu sentimentul că, deși au trăit o experiență teribilă, au rămas până atunci deoarece, în definitiv, vremea fusese frumoasă. Dar n-ar mai fi avut niciun sens acum când singurul lucru bun se isprăvisese.

Ceața ținu două zile și în timpul acestor două zile armata britanică fu evacuată. Vase ale marinei, vase particulare, remorchere, distrugătoare, iahturi, traulere, șleपुरi, ambarcațiuni de plăcere, bărci cu vîsle, canoe... tot ceea ce putea pluti erau umplute cu soldați și scoase în larg în timp ce ariergarda lupta să țină dușmanul pe loc. Improvizata flotă naviga înainte și

Înapoi... toată ziua și toată noaptea și apoi toată ziua următoare și toată noaptea următoare... atât timp cât ambarcațiunile erau în stare să plutească, oamenii se imbarcau în ele.

În felul acesta cea mai mare parte a Forței Expediționare Britanice se întoarse acasă. Dar nu toată. Căci ceața se ridică și vremea deveni din nou frumoasă.

Tunurile continuau să tragă și lumea își dădea seama că la Dunkerque o parte din ariergardă se afla încă în luptă. Oamenii aceia care luptau știau că nu mai aveau șanse ca bărcile să ajungă până la ei acum... acum că ceața se ridicase, dar luptau înainte.

Atâta timp cât continuau să tragă însemna că mai exista o ariergardă. Stând pe esplanadă, locuitorii aceluia orașel de pe malul mării ascultau cum tunurile sfârtecau carnea omenească. Stăteau în lumina strălucitoare a soarelui chinuți de aceste gânduri, ascultând cum ariergarda britanică era nimicită.

Dintr-odată totul deveni foarte liniștit. Soarele strălucea inutil și orbitor, învăluind măreția pustie a acestei minunate stațiuni de vilegiatură de la malul mării... esplanada cu regimentele ei de felinare ornamentale și batalioanele de bănci frumos aliniate.

Tunurile încetaseră. Totul se terminase. Nemții ocupaseră Dunkerque-ul.

CAPITOLUL 2

Când veni vara orașul părea cu desăvârșire părăsit. Localnicii aveau o senzație stranie... aceste nesfârșite zile însorite... și nici un vilegiaturist. Hotelurile, după cum spuneau ei, „mureau de inaniție”.

Totul devenea din ce în ce mai dezolant. Cam prin august, pe estrada orchestrei din fața hotelului Channel, nisipul se adunase în grămezi și rămăsese acolo, necălcăt de picior de om. Chiar și hotelul Channel era amenințat să moară de inaniție. Stând pe scaunul înalt în spatele ghișeului, directorul adjunct se gândea chiar

la acest lucru. Se gândea și privea pe fereastră. Privea, urmărind micile dune de nisip, așa cum le formase vântul pe estrada înaltă de pe esplanadă. Ce ghinion, se gândea el. Directorul tocmai fusese chemat sub drapel cu seria celor născuți în 1907. El, directorul adjunct, era mai tânăr, dar avea nenorocul să fie inapt din punct de vedere fizic. Și nenorocul ar fi putut fi în fond noroc pentru afaceri... dacă n-ar fi fost vorba despre o afacere atât de lamentabilă. După d-na Tirrell, el era acela care urma la funcția de director. Înălță capul când ceva întrerupsese liniștea. Venea liftul. Încercă să-și ia un aer fericit. Holul mobilat modern era gol, dar dincolo, în salon, stătea un bărbat lenevind în unul din fotolii. Razele soarelui cădeau pe costumul lui de tweed cafeniu, făcându-l să apară ca o pată caldă, de culoare înviorătoare, care se armoniza cu gama coloristică a salonului și care, într-un mod inexplicabil, îl făcu pe directorul adjunct să se simtă puțin mai optimist.

Ușa liftului se deschise și ieși o femeie însoțită de doi copii și o bonă. Copiii și bona se duseră afară, la soare. Femeia se așeză într-unul din fotoliile din hol și se apucă să citească o revistă. După câteva clipe își puse degetul între pagini și se apropie de fereastră, privind spre esplanadă. Rămase acolo un timp, urmărind bona și copiii.

Din salon se auzi sunetul strident al unei sonerii. Chelnerul se grăbi să intre, apoi ieși, se duse la bar și se reîntoarse cu un pahar de cherry brandy. În timp ce trecea prinse privirea directorului adjunct, își roti și el privirea cu înțeles și arătă cele cinci degete ale mâinii. Voia să spună că acesta era al cincilea brandy pe care îl băuse domnul din fotoliu. Directorul adjunct dădu doar din cap, fără să zâmbească. Apoi lăsă capul în jos, încercând să pară ocupat.

Auzi femeia venind dinspre fereastră, tocurele ei răsunând la început pe pardoseala de ceramică, apoi înfundat pe covor, și din nou țâcănind pe pardoseală. Își ridică privirea și zâmbi.

— Ați cerut să mi se dea legătura?

— Da, d-nă Cathaway. Vă anunțăm îndată ce o primim.

Femeia bătu nervoasă din picior după care se îndreptă spre fereastră. Continuă să bată din picior în timp ce privea afară,

12
tocul sunând deslușit în pustietatea holului.

Pata de culoare din fotoliu se urni și se puse în mișcare. Tânărul în costumul de tweed cafeniu veni în hol, cu pasul ușor nesigur. Directorul adjunct îi adresa un zâmbet complice... unul din acelea care se dau în trecere. Dar tânărul nu trecu. Veni direct la ghișeu.

— Plec, spuse. Vreți să-mi faceți nota?

— Oh, spuse directorul adjunct. Îmi pare rău, domnule Briggs. Am înțeles că veți sta... cel puțin o săptămână.

Părea atât de mâhnit încât tânărul se ncruntă. Se gândi: „Ce vrea secătura asta? Să-mi fac griji pentru ei? De ce trebuie să suport eu paguba lor? N-am ce-i face”.

— Nu, plec, spuse.

Directorul adjunct își înclină capul într-o parte și într-un târziu zâmbi:

— Scuzați-mă o clipă. O să rog să vi se facă nota.

Se duse, iar tânărul își rezemă cotul de ghișeu și se întoarse pe jumătate așa încât putea să vadă femeia care se uita pe fereastră. Era cu spatele la el. Avea picioare zvelte și foarte bine făcute. Dunga ciorapilor îi era perfect întinsă. Gleznele erau perfect conturate.

Îi urmări piciorul cu care bătea. Ochii începură să urce. Avea solduri înguste. Era tipul care nu avea nevoie să poarte centură.

Fără vreun motiv anume, imaginația sa încetă s-o mai dezbrace și-și îndreptă privirea dincolo de ea, prin fereastră. Putea vedea șase din felinarele înșirate pe esplanadă. Erau exact ca celelalte pe care le văzuse pe fereastra salonului... numai că de acolo se vedeau doar cinci. Exact la fel. Și exact acest „la fel” era ceea ce nu mai putea suporta. Cinci, apoi, șase. Dar la fel.

Se dădu puțin mai încolo astfel încât cele șase să se înscrie perfect simetric în cadrul ferestrei, își aplecă trupul mult înainte. În sfârșit erau spațiate cum trebuie. Simți o undă de mulțumire.

Femeia se întoarse și el văzu că îl privește fix într-un fel ce aducea a dispreț.

Gândi: „Nu mă uit la tine. Mă uit la cele șase felinare. Am

tot dreptul să mă uit la felinare.”

Așa că se uită mai departe, împietrit; dar se întoarse repede când îl auzi pe directorul adjunct. Venea în urma unei femei îmbrăcate în negru. Avea buza umbrită de o vagă mustăcioară, dar părul cărunt îi era pieptănat cu grijă.

— Dânsa este d-na Tirrell, directoarea, spuse directorul adjunct.

Tânărul se gândi: „De ce dracu o mai aduce și pe asta?”

Femeia zâmbi.

— Plecați deja, domnule Briggs?

— Da.

— Am înțeles că veți rămâne la noi mai multă vreme.

— Nu, plec.

— Ceva nu este în regulă... cu serviciul?

— Nu. Pur și simplu... plec.

— Înțeleg.

El gândi: „Oh Hristoase, de ce mă plictisesc pe mine cu necazurile lor? Hotelul acesta afurisit e gol iar ei își bat capul chiar cu un singur client. Nu e vina mea că hotelul e gol, că pierde bani și că ei își vor pierde slujbele. Nu este vina mea. N-au nici un drept s-o pună pe seama mea”.

Femeia ridică o privire șireată și spuse calm, cu aer confidențial.

— Dacă e vorba de tarif, domnule Briggs... în mod obișnuit n-am putea-o face, dar fiindcă avem un sezon atât de slab, am putea aranja ceva.

El gândi: „Oh, doamne! Oh, doamne!”

— Nu, trebuie să plec, spuse. Mă duc să-mi fac bagajul. Dacă nota va fi gata când cobor...

Urcă pe scări, ignorând liftul. Ajuns în cameră își luă sacul de călătorie Gladstone împachetat dinainte. Coborî din nou și se duse la recepție cerându-și nota. Își încreți fruntea când văzu numele scris pe partea de sus a colii într-o caligrafie îngrijită, clară: *Glive Briggs, Esquire*. Își scutură ușor capul ca și când ar fi vrut să-și alunge propriile gânduri. Plăti nota și directorul adjunct îi numără restul cu meticulozitate. În momentul acela se auzi soneria centralei telefonice.